

ERFGOEDBEWAARDERS VAN FRUIT

No reproduction without permission.

**Naar de pomologie
van de 21ste eeuw**

Jeroen Delmotte, Dieter Dewitte

& Paul-Emile De Wulf

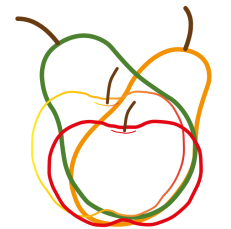
maart 2024

20 | 02 | 2022

Pomologisch
Kollektief vzw
ziet het
levenslicht.

<https://youtu.be/YoQZcx8Au4M>

POMKO
Pomologisch Kollektief
www.pomko.be | info@pomko.be

VOORSTELLING POMOLOGISCH KOLLEKTIEF

Uitdagingen en Oplossingen

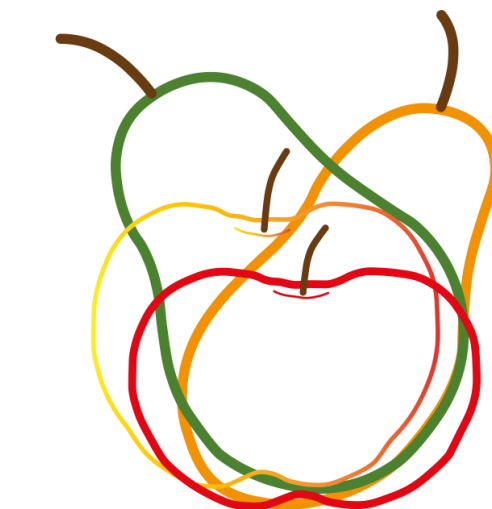
Focusgebieden

Projecten en aanpak

Conclusie

POMKO

Pomologisch Kollektief

www.pomko.be | info@pomko.be

POMOLOGISCHE UITDAGINGEN EN OPLOSSINGEN ANNO 2023

**VERSNIPPERING
VAN KENNIS EN
KUNDE: IN HOOFDEN
EN HANDEN VAN
LIEFHEBBERS**

**OVERZICHTEN
OP PAPIER, GEEN
STRUCTUUR, VAAK
VERBORGEN EN NIET
DIGITAAL**

**PROBLEEM VAN
RASECHTHEID**

**PROBLEEM
VAN VERENGING VAN
AANPLANT**

**DIGITALE ONTSLUITING
+
VORMING :
“TRAIN THE TRAINER”**

**DNA DATABANK
=
RASECHTHEID**

**TOEGANKELIJKE
BOOMGAARDVORMEN
MET LEVENDE
DATABANK**

URGENTIE: aan een hoog tempo verliezen we pomologisch waardevol erfgoed. **Willen we in stand houden wat er rest,** dan gaan we best snel op pad. Niet alleen zullen verschillende soorten fruit verdwijnen, ook de verhalen erachter zullen verdwijnen,...

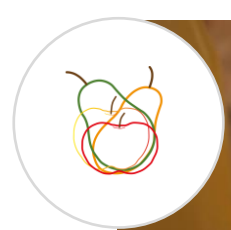
LEVEND ERFGOED STAAT CENTRAAL IN ALLES WAT WE DOEN,...

Missie: wij zijn erfgoedbewaarders van fruit. Wij zorgen ervoor dat een prachtig stukje fruitkundig erfgoed bewaard wordt, waar iedereen van kan blijven genieten.

Visie: wij delen kennis & plezier met jong & oud, via (a) **fruitkundig cultuur-historisch onderzoek**, (b) **ontwerp, aanplant & onderhoud** en (c) **unieke belevingen** en het **doorgeven van erfgoedverhalen**.

DETERMINATIE EN ONDERZOEK

ERFGOED

Cultuurhistorisch fruitkundig onderzoek van oude fruitsoorten.

OUDE KRAKERS

Het in kaart brengen en opvolgen van heel oude fruitbomen ("krakers") levert ons vergeten rassen op.

COLLECTIEBOOMGAARDEN

Het uitbouwen van collectieboomgaarden met lokale en nationale soorten. Het borgen van oude fruitsoorten staat centraal. Een levende bibliotheek is het doel.

DNA ONDERZOEK

Hiervoor werken we samen met Belgische en Nederlandse Universiteiten.

ONTWERP, KWEK, AANPLANT EN ONDERHOUD

ONTWERP EN AANPLANT

Het ontwerp en aanplant van waardevolle erfgoed-boomgaarden.

KWEEK/VERMEERDEREN

Enten, occuleren en opkweken van fruitbomen. Pomko beschikt over een eigen mini-kwekerij.

BEHEER EN ONDERHOUD

Het ecologisch beheer en onderhoud van oude en jonge boomgaarden, advies mbt aanplant, snoei en onderhoud.

SENSIBILISEREN

Het belang van het in stand houden van en het (her)-aanplanten van boomgaarden. Het belang van de verschillende waarden die (oude) boomgaarden hebben: (a) historische (erfgoed) waarde (b) ecologische (natuur) waarde, (c) recreatieve/esthetische waarde en (d) economische (landbouw) waarde.

In onze boomgaarden wordt men ondergedompeld in de smaakvolle wereld van fruit in al zijn vormen.

Van het snoeien van fruitbomen, het zelf maken van een fruitboom, het plukken van een appel tot het proeven van vers geperst appelsap of gedroogde appels.

BELEVING

EEN GREEP UIT HET AANBOD

- Feest in de boomgaard
- Fruitproefnamiddag
- Fruittentoonstellingen
- Fruitboomactie
- Boomgaardrondleidingen
- Verzorgen van educatieve en recreatieve activiteiten rond boomgaard en natuur ("maak zelf je eigen fruitboom")
- Events voor scholen en bedrijven
- Lessenreeksen, lezingen en workshops (winter- en zomersnoei, enten, ziekten & plagen, oogsten & bewaren...)

DIGITALISATIE

POMOLOGIE MET WETENSCHAPPELIJKE
ONDERBOUW EN GEAVANCEERDE
DIGITALISATIE

BORGING, RASECHTHEID EN BELEVING

Suprême de Perck

www.pomko.be

Via een eerste snelle zoektocht op het internet werd de link gelegd met Kortrijks Pomoloog Victor Hage (20-04-1827 – 30-10-1907). Een gepassioneerd fruitliefhebber - pomoloog waar buiten het gegeven dat hij in de omgeving van Kortrijk een uitgebreide fruittuin bezat, een aantal artikelen en een boek schreef, weinig tot niets van bekend is. Ter info: in Kortrijk loopt in samenwerking met Pomko een project om deze pomoloog alle eer aan te doen.

Een weergave van correspondentie onder tijdgenoot-pomologen via verschillende artikelen in het tijdschrift 'Bulletins d' Arboriculture de culture Potagère et de Floriculture' leert ons dat de appel 'Suprême de Perck' gecreëerd werd in Perck. Het

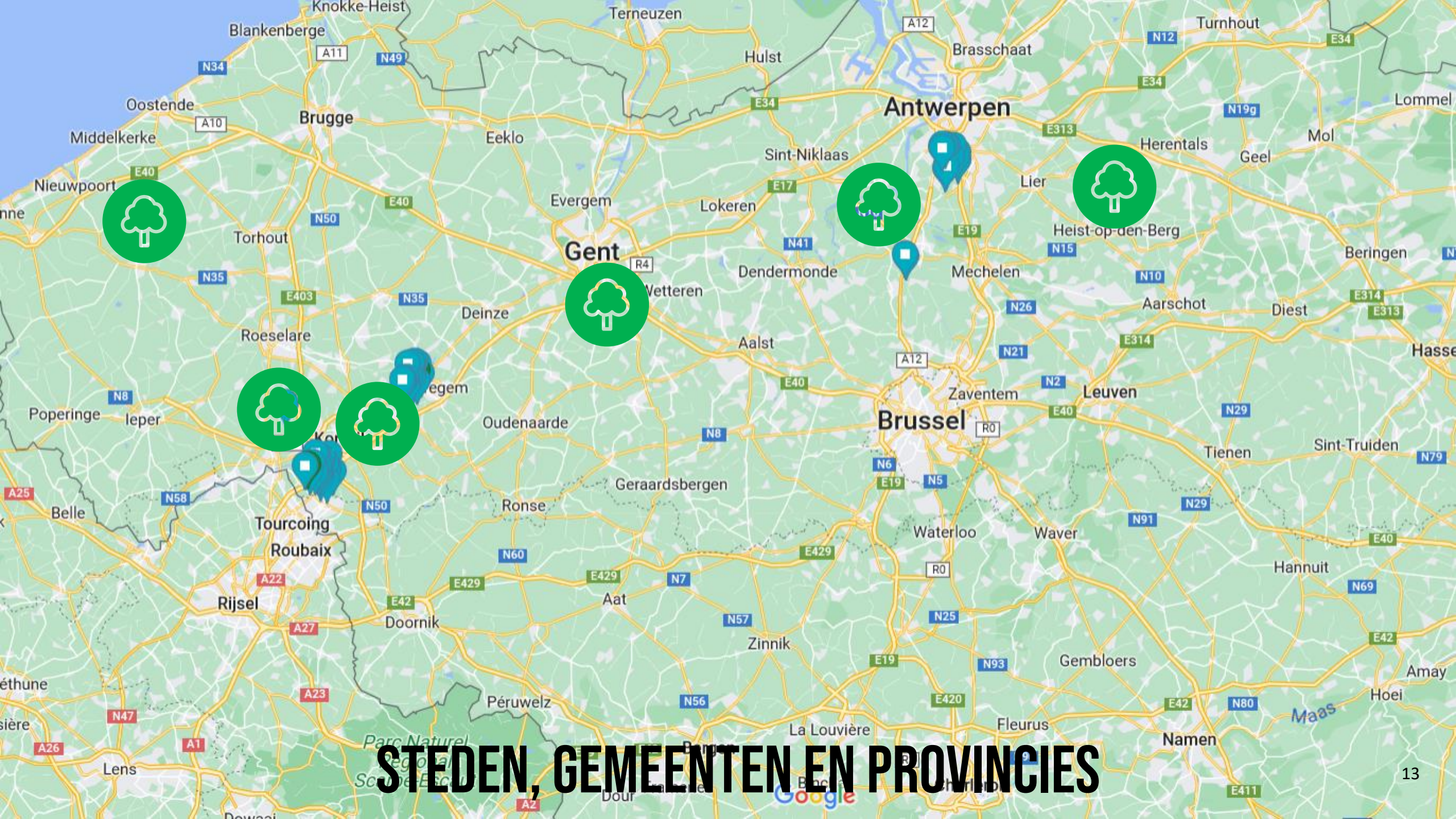

FRUIT- EN SNOEIOPLEIDINGEN

VOOR WIE HEBBEN WE REEDS GEWERKT EN MET WIE WERKEN WE SAMEN?

STEDEN, GEMEENTEN EN PROVINCIES

LEGENDE REPLANTING

- Legend:**
- variable in high concentration - forest
 - grass
 - water/salt lakes - temporary grasses
 - intermediate forest - grasses
 - saltmarsh / very patchy forest
 - saltmarsh / temporary forest
 - nonvariable in composition habitats
- Scale:** 0 1000 2000 3000 4000 5000
- Map Labels:**
- Forest
 - Grass
 - Water/salt lakes
 - Intermediate forest
 - Saltmarsh / very patchy forest
 - Saltmarsh / temporary forest
 - Nonvariable in composition habitats

Oorzaken van mislukking en onvruchtbaarheid in de **FRUITTEELT**

DOOR

LECOUTERE ANDRE
RIJKSTUINBOUWKUNDIGE VI.

(Cliché De Coninck-Dervaes Maldegem)

TWEEDE VERBETERDE UITGAVE
1947

SOCIALE INSTELLINGEN

ZORGBEDRIJF
RIVIERENLAND

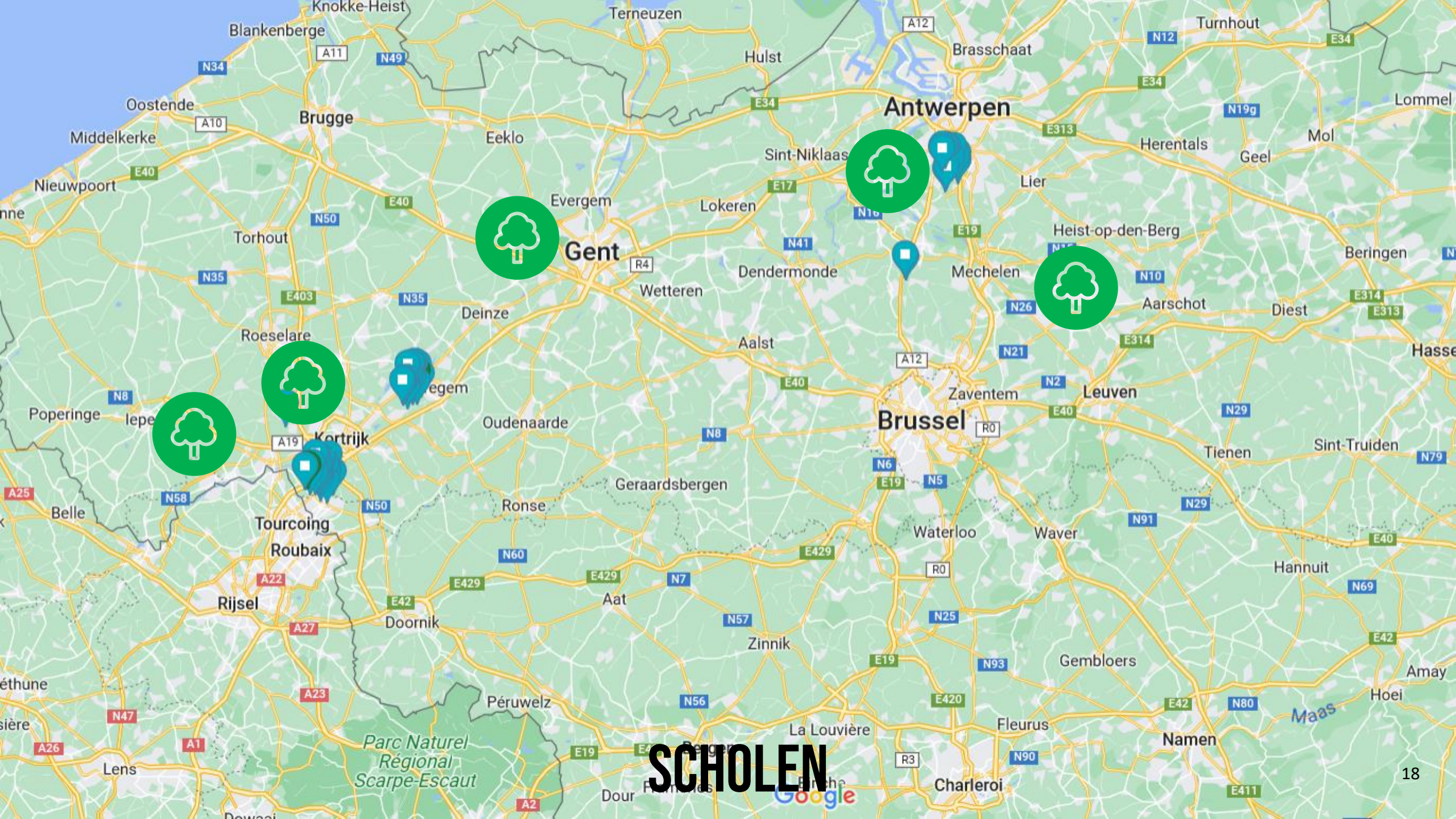
Roosendaelveld

Woonzorgcentrum
Kleinschalig genormaliseerd wonen

HUIS LOTUS

Voor personen met jongdementie

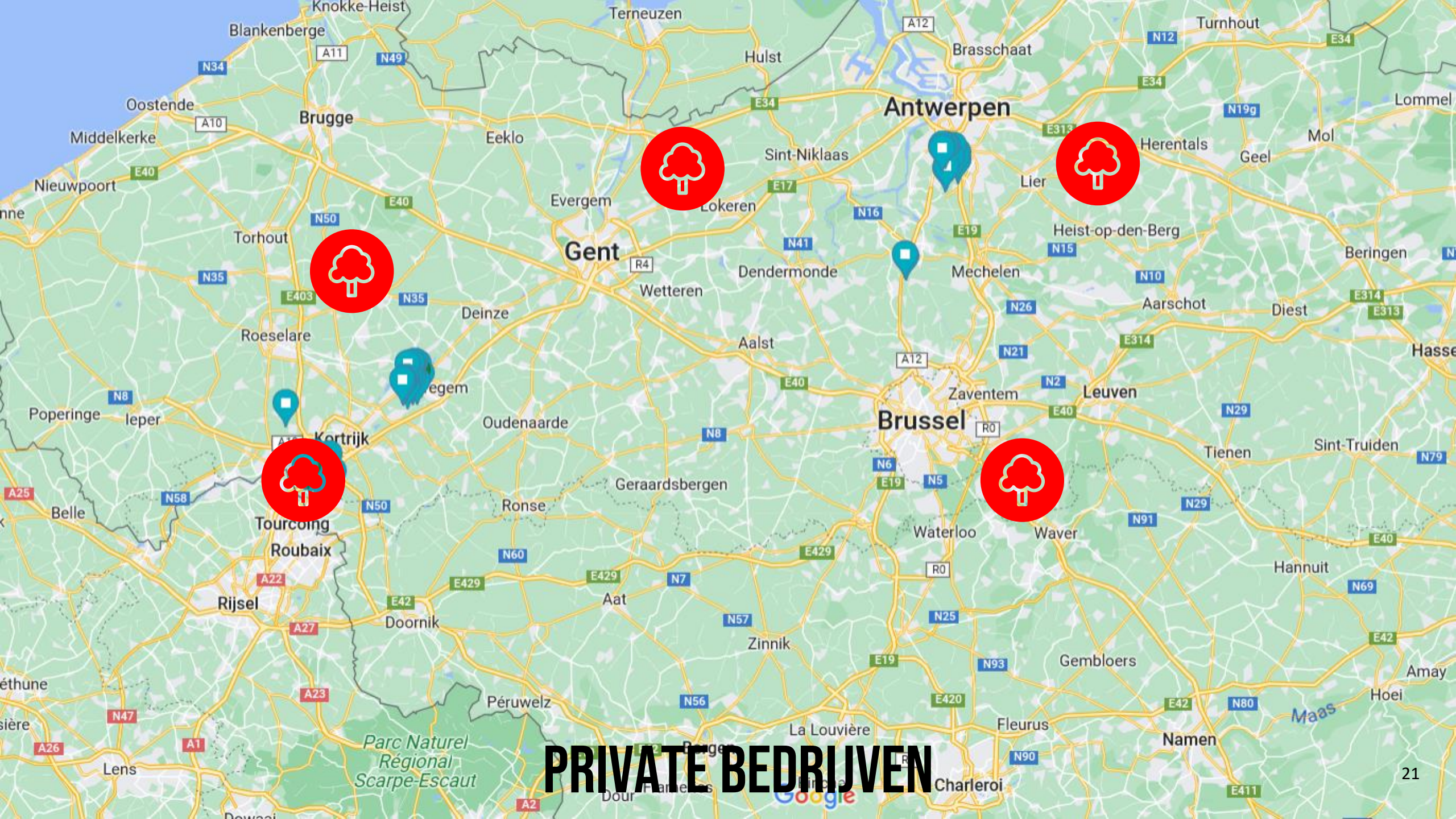

SCHOLEN

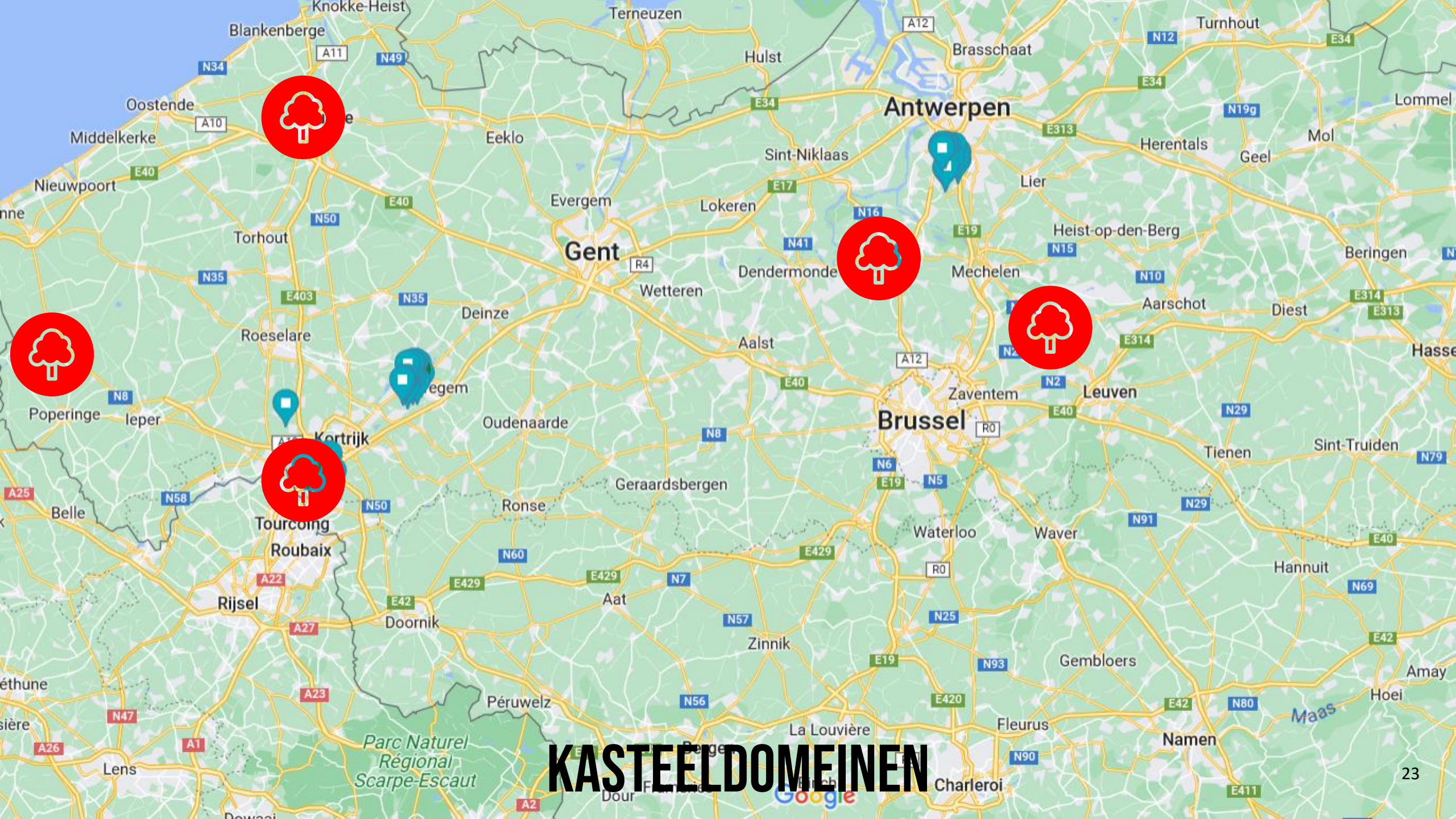

PRIVATE BEDRIJVEN

KASTEELDOMEINEN

du soldat Laboumer milieu
 Joseph Kephlaunaris
 Henri Sisi
 Zephren Gignori pas fermement
 Marcelle Vaillant
 Van Hous de L. Leclerc
 Olivier de Jours
 Marie Kucelle Paulie
 Zephren de Malin
 bergamoth d'Esperon
 Marie Marie Guise
 Jeanne Marie Marais
 Marie Bergamoth & Herkisch

gauche

N1

N2

3

4

5

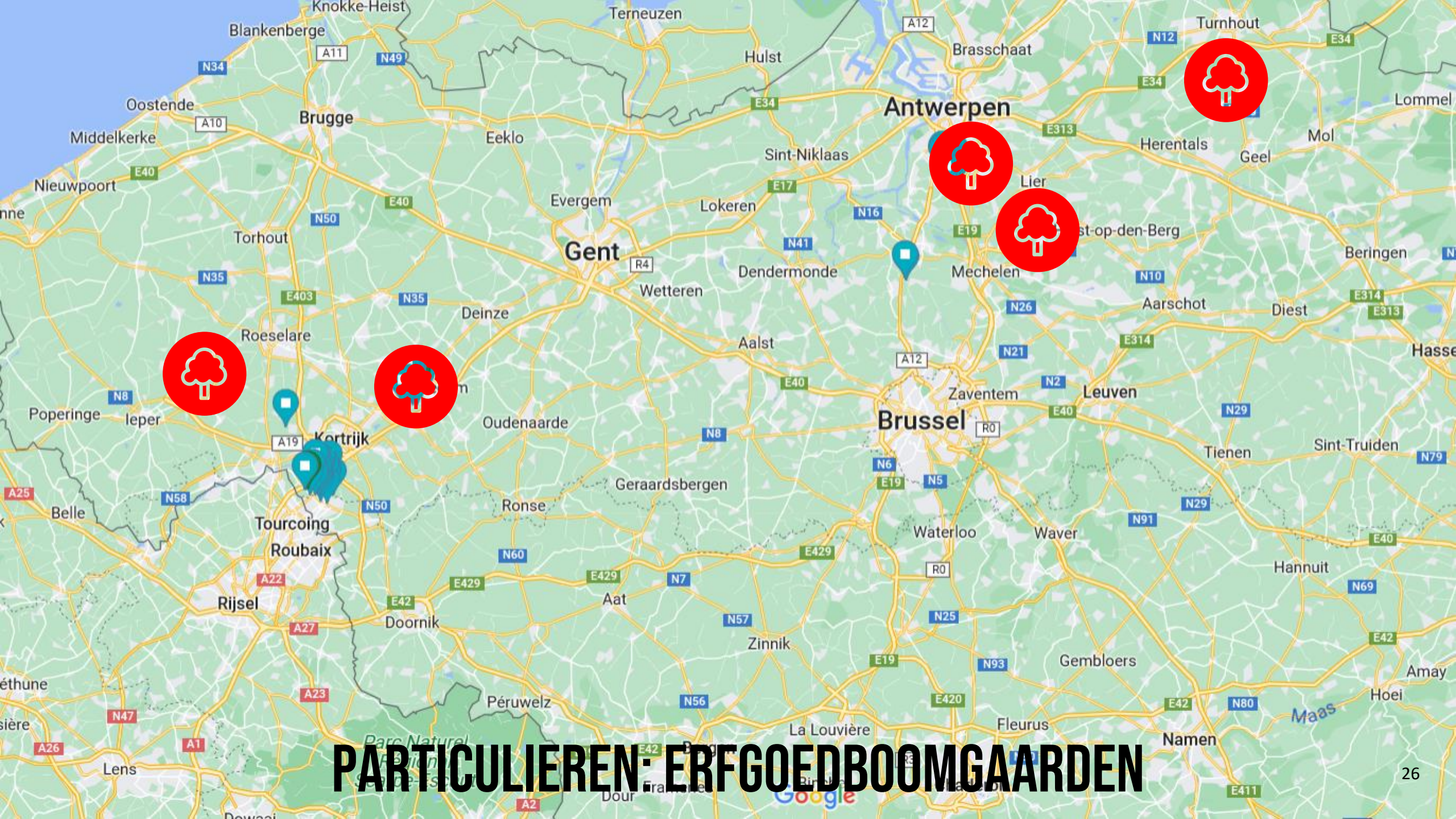
6

7

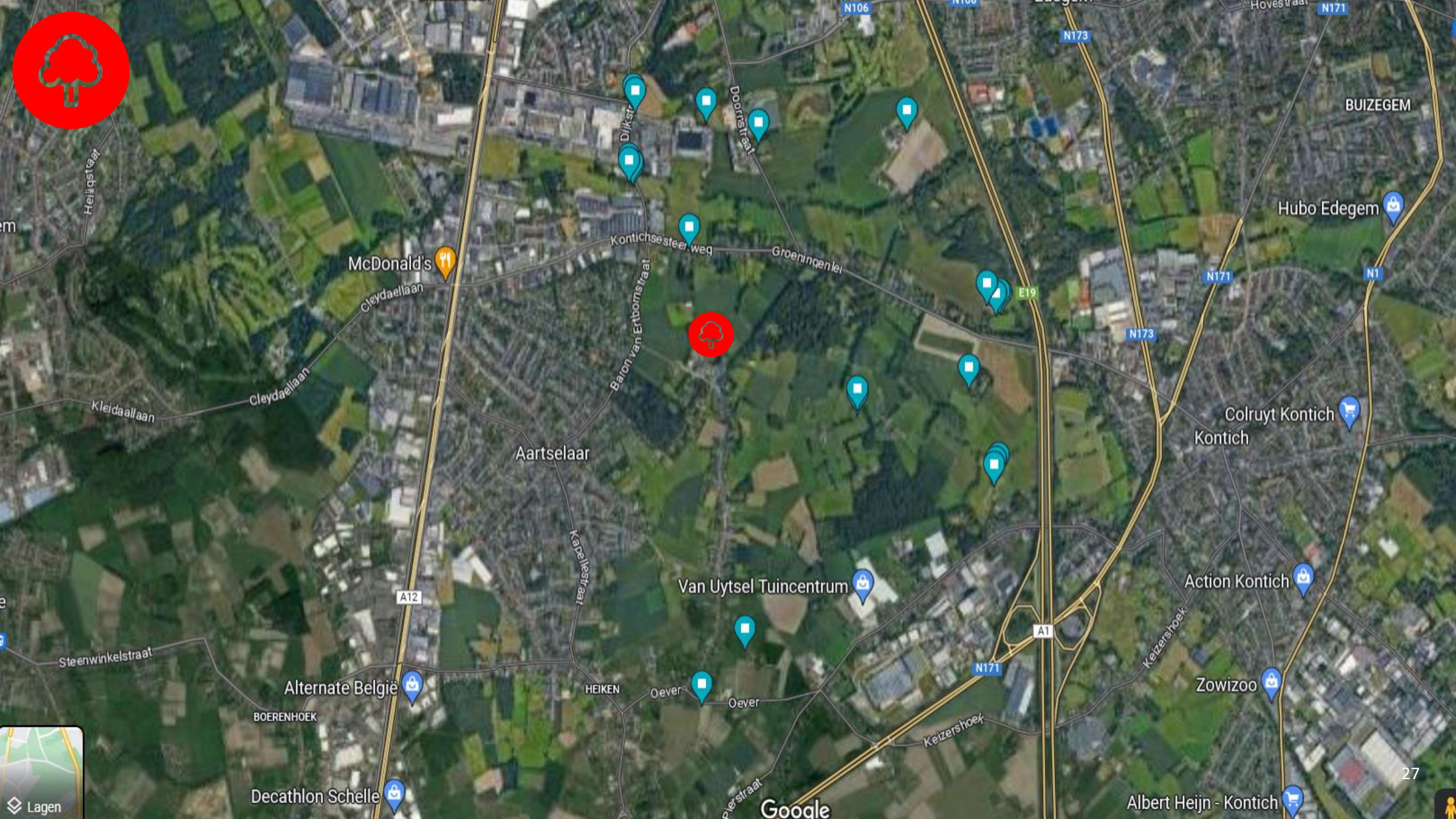
8

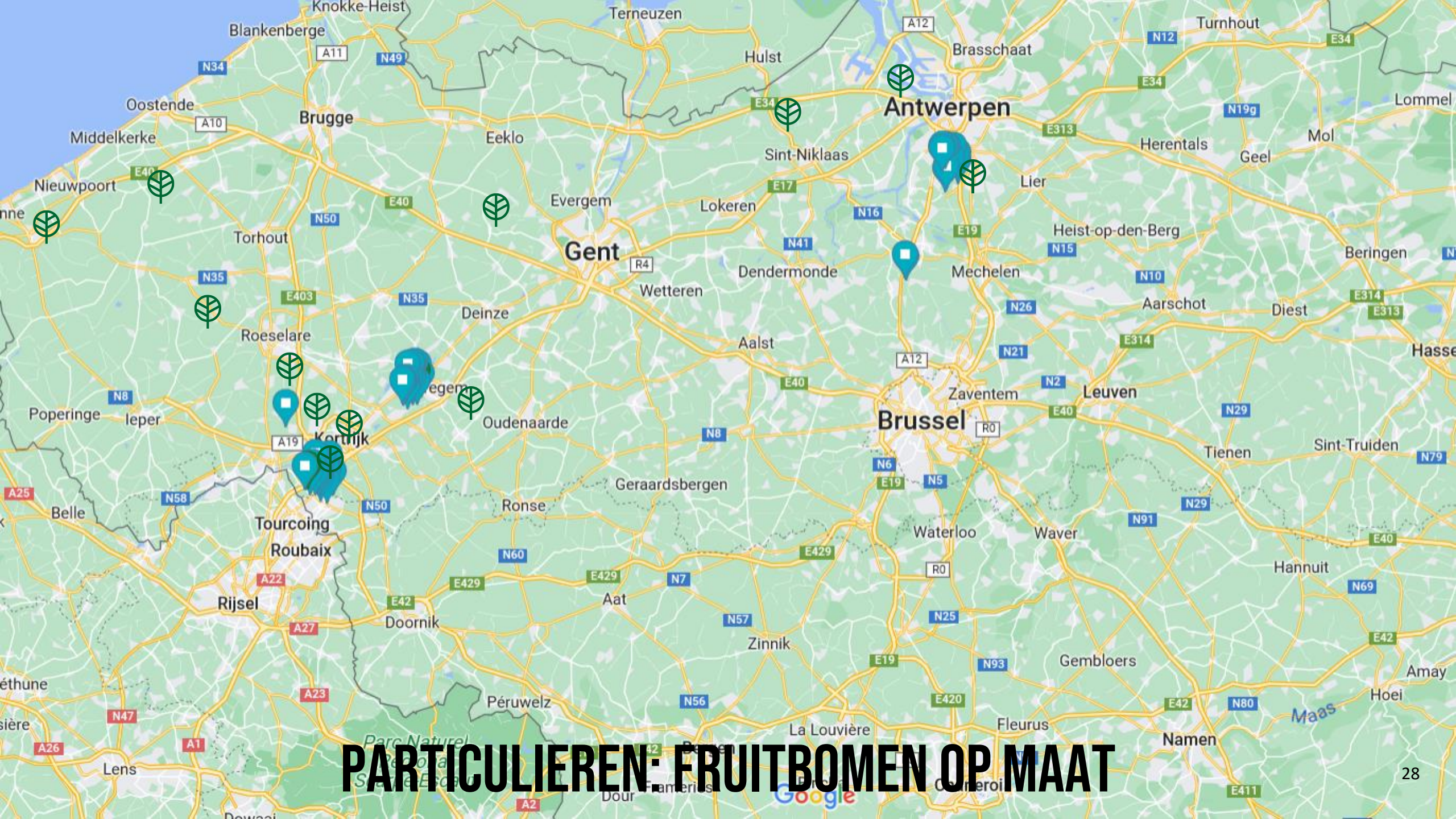
9

Lignes des papiers au vase
 Espaces au milieu du feuillage
 cote interieur Droit A
 1re 2 arbres hache D'Esperon N° 40
 2de 2 arbres hache D'Esperon N° 47
 3de 2 arbres bergamoth crayon N° 38
 Marie Hockmans — le même
 Kephlaunaris — " "
 Marie Dumont — " "
 Bergamoth F + Marie
 chemin +
 Marie Sisi — le même
 Zephren Gignori — "
 Soldat Laboumer — "
 Jeanne Crastone — "
 Van Hous de L. Leclerc — "

PARTICULIEREN: ERFGOEDBOOMGAARDEN

PARTICULIEREN: FRUITBOMEN OP MAAT

Video: Wat is erfgoed?

Video: Op zoek naar streekeigen fruitbomen

Video: Op zoek naar streekeigen fruitbomen

50 VARIÉTÉS
DE
POIRES D'ÉLITE

pour grandes et petites cultures

RÉSULTAT D'ÉTUDES
consciencieuses et persévérantes

NÉCESSITÉ

D'ÉPURATION ET DE SÉLECTION

parmi les milliers de variétés de poires!

DESCRIPTION, CULTURE ET DESSIN D'APRÈS NATURE
(forme et volume)

PAR

Gustave MICHIELS

Horticulteur diplômé de l'État, Architecte-Paysagiste

AVEC LA COLLABORATION DE

MICHIELS Frères

Arboriculteurs, Pépiniéristes à Montaigne

Auteurs des livres : *Les Prairies-Vergers* et *Les Fruits de choix*

Rédacteurs du *Journal des Fermes et des Châteaux*
et de la Revue *La Belgique Horticole et Agricole*

BRUXELLES

SOCIÉTÉ BELGE DE LIBRAIRIE

Société anonyme

Oscar SCHEPENS, Directeur

16, rue Treurenberg, 16

1892

138 241

PRAKTISCHE AANWIJZINGEN

OVER DEN

SNOEI DER FRUITBOOMEN

EN

FRUITKWEEK ONDER GLAS

DOOR

FRED. BURVENICH VADER

Gedecoreerd met het Ridderskruis der Leopoldsorde, met de 1ste klas Burgerdecoratie
en met de Landbouwdecoratie van 1ste klas
Leeraar aan 's Lands Hofbouwschool te Gent; leeraar bij de openbare voordrachten
in de steden Gent, Kortrijk, Lokeren, Rousselare, Aalst, Maastricht, enz.
Gelast met de leergangen over Boom-, Groenten- en Bijenteelt in de melkerij-
school van Wevelgem.

ZEVENDE UITGAVE.

MET 229 HOUTSNÊEFIGUREN

TE BEKOMEN :

Bij den schrijver te Gentbrugge en bij de voornaamste
boekhandelaars

GENT

DRUKKERIJ C. ANNOOT-BRAECKMAN, AD. HOSTE, OPV.

1891

A. Boissier del.

Mlle E. Tillet sc.

HOOGSTAMFRUITBOMEN

in West-Vlaanderen

met meer dan 100 rasbeschrijvingen

Fruit-Wijzer

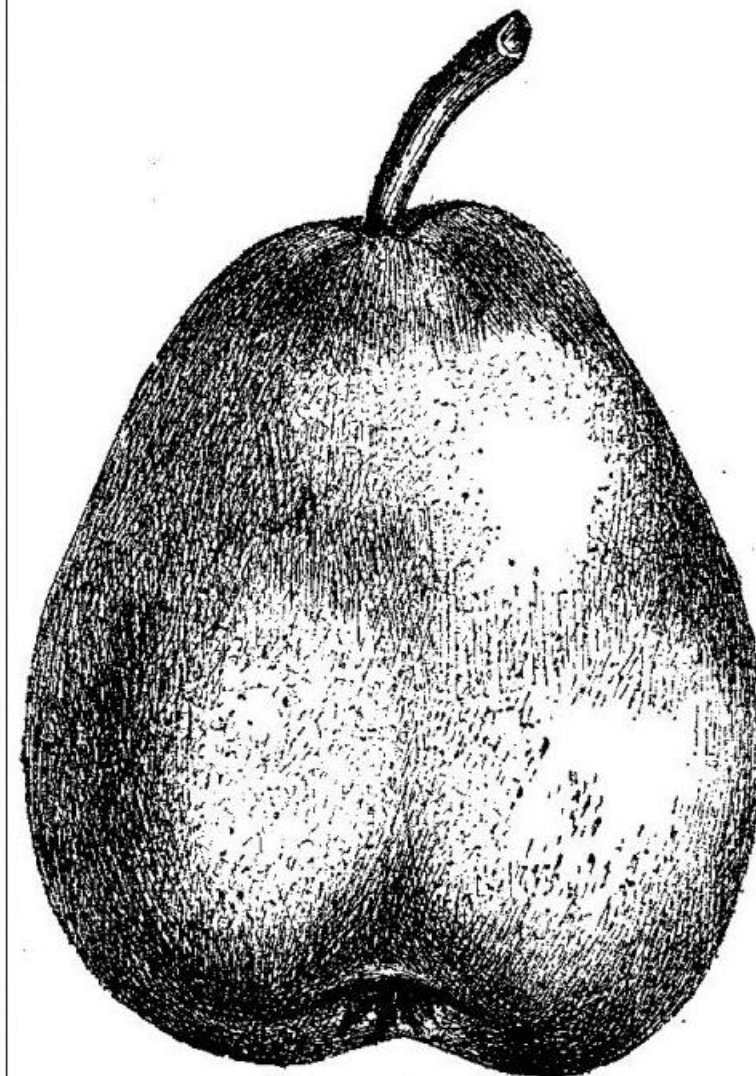
Plantadvies
voor streekeigen
hoogstamfruitbomen in
de provincie Antwerpen

PROVINCIE
ANTWERPEN

Vergeten PEREN

een bondig overzicht van de
verkrijgbare, 'vergeten', Belgische
peren, in de hoop dat ze weer
meer worden aangeplant

Fondante des Bois.

MAHIEUPEER 2.0

een echte smaakmaker
met een lange historie

MAHIEUPEER 2.0

MAHIEUPEER 2.0

MAHIEUPEER 2.0

MAHIEUPEER 2.0

MAHIEUPEER 2.0

MAHIEUPEER 2.0

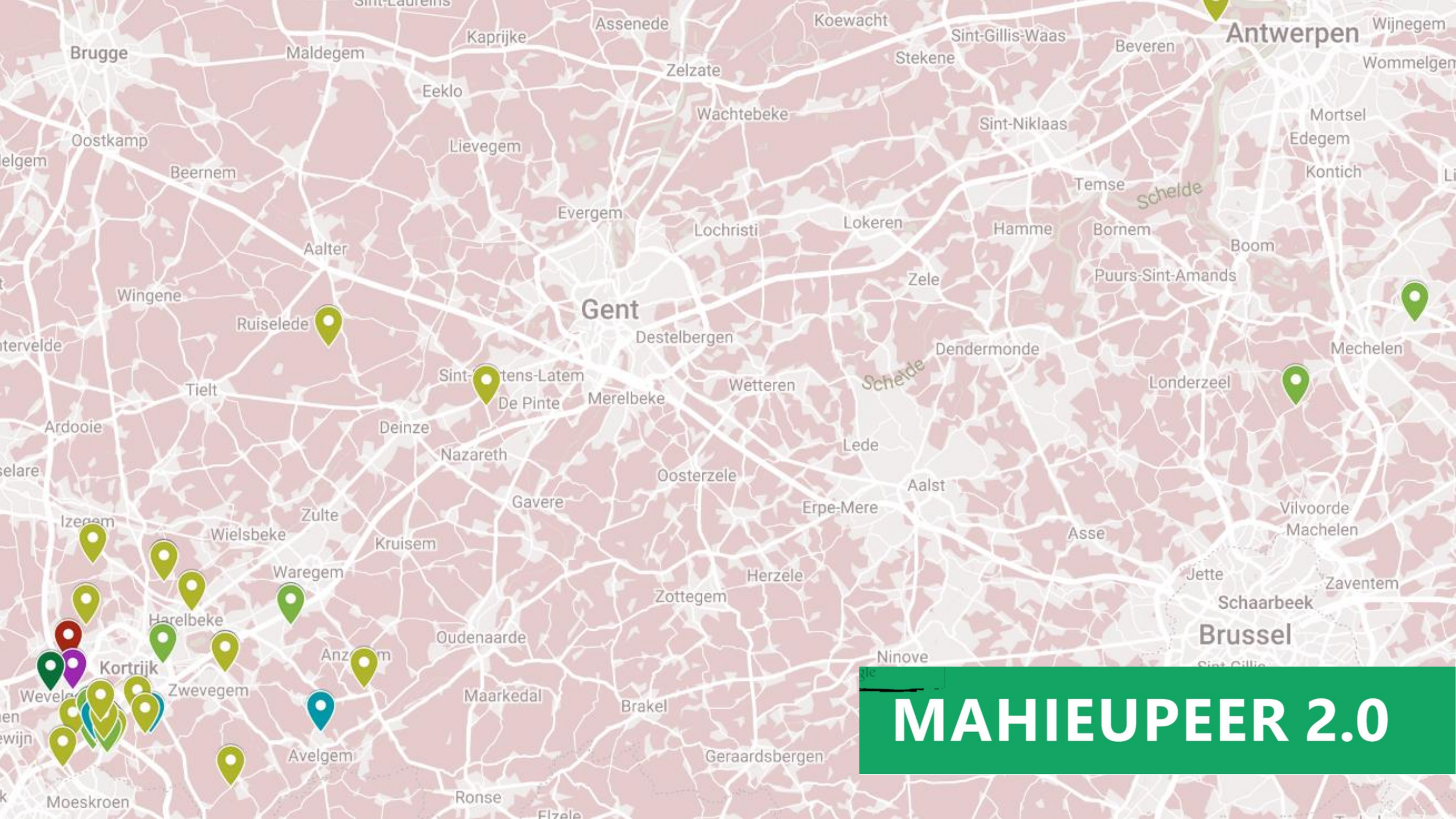
C. 11419

MAHIEUPEER 2.0

A close-up photograph of a green leaf, showing a network of veins. A prominent vein runs diagonally from the bottom left towards the center right. The leaf has a slightly serrated edge. The background is a blurred, darker green.

MAHIEUPEER 2.0

MAHIEUPEER 2.0

Mag je je baseren op 1 exemplaar?

20170720

MAHIEUPEER 2.0

Mag je je baseren op 1 exemplaar?

20220915

MAHIEUPEER 2.0

Mag je je baseren op 1 exemplaar?

20230908

MAHIEUPEER 2.0

Suprême de Perck

POMME SUPRÊME DE PÊRCK

Suprême de Perck

BULLETINS
D'ARBORICULTURE

DE FLORICULTURE

ET

DE CULTURE POTAGÈRE

RÉDIGÉS PAR

Fr. Burvenich, Ed. Pynaert, Em. Rodigas et Hub Van Hulle

Professeurs à l'École d'horticulture et d'agriculture de l'État à Gand.

ORGANE DU

CERCLE D'ARBORICULTURE
DE BELGIQUE

FONDÉ EN 1864

1892

GAND

IMPRIMERIE C. ANNOOT-BRAECKMAN, AD. HOSTE SUCC

Suprême de Perck

Pomme Suprême de Perck.

Au mois d'octobre dernier, le Comité central du Cercle d'Arboriculture de Belgique reçut du sympathique pomologue courtraisien, M. VICTOR HAGE, trois variétés de pommes dont deux obtenues de semis par lui et qui ont été publiées dans les *Bulletins d'arboriculture* de 1891 (1) et dédiées à l'obtenteur sous les noms de *Calville Victor Hage* et *Reinette Pomologue Hage*. La troisième variété était celle qui nous occupe, la *Suprême de Perck*, recommandée par notre correspondant comme une des meilleures pommes d'hiver. Le Comité l'a jugée digne de figurer dans les *Bulletins*.

La pomme *Suprême de Perck* a été obtenue à Perck, petite commune du Brabant connue par ses pépinières et résidence de la famille DE RIBEAUCOURT. Le précédent comte DE RIBEAUCOURT, qui fut successivement vice-président et président de la Société royale de Flore à Bruxelles, donna en 1857 des greffons de la *Suprême de Perck* à un de ses collègues du Sénat, M. JEAN VERGAUWEN, qui les fit greffer à son château de Banhout au village de Heestert, Flandre Occidentale. Le propriétaire actuel, M. OCTAVE VERGAUWEN, qui a bien voulu nous fournir ces renseignements, a continué à tenir la *Suprême de Perck* en haute estime; il a eu l'amabilité de nous en offrir des greffons pour la collection pomologique de l'École d'horticulture et d'agriculture de Gand; c'est à lui aussi que M. HAGE est redevable des greffes qui lui furent gracieusement offertes il y a cinq ans. Les fruits qui ont servi de modèle à l'artiste provenaient du jardin fruitier de M. HAGE; la même branche portait neuf fruits pareils à ceux qu'on voit sur notre planche: c'est dire suffisamment que l'arbre possède à un haut degré la qualité de fertilité.

L'arbre est de vigueur moyenne, et le bois assez fort; les rameaux sont peu nombreux, assez longs, de grosseur moyenne,

(1) Voir *Bulletins d'arboriculture*, 1891, pp. 129, 178 et 353.

d'un brun noirâtre, à mérithalles longs. Les lenticelles sont grisâtres, moyennes; les yeux sont gros, un peu aplatis et comme appliqués sur l'écorce.

Les *feuilles* sont assez grandes, rugueuses, vert foncé, ovales arrondies, peu acuminées, canaliculées, à bords irrégulièrement dentés. Le pétiole est assez long, vert pâle, souvent cannelé.

Le *fruit* est moyen, quelquefois plus volumineux; la forme est généralement globuleuse, bien qu'un côté soit assez souvent moins volumineux que l'autre. Il a en moyenne 0^m08 de large sur 0^m07 de hauteur.

Le *pédoncule*, assez court, est inséré dans une cavité peu profonde. Il est brunâtre et adhère parfaitement à son support. L'œil est moyen, à moitié fermé, peu profond.

La *peau* est rugueuse, de couleur vert d'herbe, prenant à peine une teinte quelque peu jaunâtre à la parfaite maturité; elle est lavée, striée et ponctuée de toutes parts d'un riche coloris rouge carminé, plus sensible sur le côté ensoleillé.

La *chair* est d'un blanc quelque peu verdâtre, elle est fine et ferme, juteuse, sucrée, acidulée, d'une saveur et d'une odeur agréables.

MM. VERGAUWEN et HAGE insistent tous deux sur la facile conservation du fruit qui se garde sans peine jusqu'à la fin de l'hiver, bien que la maturité commence dès les premiers jours de novembre.

C'est en somme un fruit recommandable sous tous les rapports: il est de première qualité. C'est à la fois un fruit de table et un fruit de cuisine; on nous dit qu'il commence à se répandre à Heestert et dans les environs.

La vigueur et la fertilité de l'arbre le rendent propre à la culture en verger: le fruit adhère bien à l'arbre, rarement même les grands coups de vent parviennent à le faire tomber. Comme arbre nain, il prendra sur paradis ou sur doucin les formes auxquelles on voudra le soumettre.

EM. RODIGAS.

Suprême de Perck

DNA analyse Suprême de Perck

A. Inleiding

In 1857 wordt door de toenmalige graaf de Ribeaucourt enthout uitgedeeld aan zijn collega's in de senaat (bron: Bulletins d'arboriculture de floriculture et de culture potagère 1892).

Om in staat te zijn enthout uit te delen dient de moederplant reeds enkele jaren in leven te zijn. We kunnen dus aannemen dat de Suprême de Perck door hem bekomen werd rond 1850.

B. Vraagstelling

In opdracht van de gemeente Steenokkerzeel werd er bij het ILVO door Pomko een DNA analyse aangevraagd voor volgende bladstalen:

- POMKO2021/20 – vermoedelijk Suprême de Perck
- POMKO2021/21 – vermoedelijk Suprême de Perck
- POMKO2021/22 – staat naast de vermoedelijke bomen van het appelras Suprême de Perck
- POMKO2021/36 – Gloster

Suprême de Perck

DNA analyse Suprême de Perck

De volgende vragen werden gesteld aan het ILVO:

1. Is het mogelijk om DNA analyse uit te voeren op volgende stalen?
 - a. POMKO_2021/20
 - b. POMKO_2021/21
 - c. POMKO_2021/22
 - d. POMKO_2021/36
2. Zijn volgende stalen identiek aan elkaar?
 - a. POMKO_2021/20
 - b. POMKO_2021/21
 - c. POMKO_2021/22
 - d. POMKO_2021/36
3. Is er voor volgende stalen overeenstemming met andere soorten uit de ILVO databank en is het mogelijk om een rasnaam aan elk van deze bomen toe te kennen?
 - a. POMKO_2021/20
 - b. POMKO_2021/21
 - c. POMKO_2021/22
 - d. POMKO_2021/36

Suprême de Perck

DNA analyse Suprême de Perck

C. Het veldonderzoek op basis van literatuur en raadpleging Pomologen in binnen- en buitenland

Eerste vaststelling: de vermoedelijke kenmerken van de Suprême de Perck

- De boom heeft een beperkte vertakking.
- Het hout heeft een, naar het zwart neigende, bruine kleur met grijze poriën op de schors.
- De onregelmatig getande ovale bladeren, met een eerder ruw oppervlak, hebben een donkergroene kleur. De boorden zijn onregelmatig getand.
- De appels, rond van vorm, hebben een gemiddeld volume.
- Het bruinachtige steeltje is nogal kort en is ingebed in een holte met weinig diepgang. De appel heeft een perfecte aanhechting aan de boom.
- De ruwe schil heeft een grasgroene kleur met bij volledige rijpheid, hier en daar enkele gelige vlekken. De appel vertoont over heel zijn oppervlak - maar meer uitgesproken aan de zonnzijde - karmijnrode puntjes, striemen of vlekken.
- Het vruchtvlees heeft een witte kleur en is vast van structuur. Hier en daar is het groenachtig dooraderd. Het is sappig met een licht doorzuurde suikersmaak. Deze appel laat zowel qua smaak als qua geur een zeer aangename indruk na.

De parameters beschreven in het artikel uit 1892 (bron: Bulletins d'arboriculture de floriculture et de culture potagère 1892) die hierboven zijn opgelijst, stemmen overeen met de kenmerken van de teruggevonden laagstammige fruitboom waarvan het vermoeden is dat het om Suprême de Perck gaat.

Suprême de Perck

DNA analyse Suprême de Perck

Tweede vaststelling: raadpleging Pomologen wijst naar Gloster

Doorheen alle determinatierondes van verschillende pomologen in binnen en buitenland kwam men niet verder dan het de gelijkenis met het appelras Gloster.

Suprême de Perck

DNA analyse Suprême de Perck

D. Suprême de Perck: DNA analyse

Rapport : fingerprinting 3 appelstalen met KASP– 31/05/2023

Katrien Liebaut (ILVO), Hilde Muylle (ILVO)

Vraag :

POMKO leverde bladstalen aan van 4 appelaars (POMKO2021/20, POMKO2021/21, POMKO2021/22 en POMKO2021/36) waarbij de vraag was :

- Zijn deze appelstalen identiek aan elkaar?
- Rasidentificatie bij appel: is het mogelijk om een rasnaam aan elk van deze bomen toe te kennen?

Aanpak :

ILVO beschikt over een uitgebreide dataset van DNA fingerprints van appelrassen uit vorige projecten. Deze fingerprints zijn gegenereerd met KASP markers. Een deel van deze data is publiek beschikbaar en staat beschreven in Winfield et al. (2020).

Resultaten :

De 4 appelstalen werden gefingerprint met 21 KASP markers. Op basis van deze KASP markers kon vastgesteld worden dat :

- Staal 20 en 21 gelijk zijn
- Staal 36 is niet gelijk aan 20, 21 en 22
- Staal 22 is niet gelijk aan 20, 21 en 36

De fingerprints van de 4 appelstalen werden vergeleken met de appelstalen in de databank van Winfield et al. (2020). De maat van gelijkenis wordt uitgedrukt in genetische afstand waarbij 0 duidt op gelijk en 1 op volledig verschillend op deze KASP markers.

POMKO_20 = POMKO_21 en gelijkt het best op een van de volgende rassen (maar is zeker niet identiek!). De genetische afstand van 0,023 waarbij de maximale genetische afstand met alle andere bomen maximaal 0,857 was.

Starkspur Supreme
Oregon Spur
Averdal
Hared

Lancraig
Richared Delicious
Starking
Starkrimson
Starks Late Delicious
Wellsipur

POMKO_22 verschilt van de andere 3 aangeboden bomen en gelijkt het best op één van onderstaande bomen (genetische afstand = 0,0238)

Kortegaard Cox
Cherry Cox
King Cox
Clarkes Royal
Cox La Vera
Cox Rouge des Flandres
Cox Self Fertile Clone 9
Coxs Orange Pippin 1
Coxs Orange Pippin 2
Coxs Orange Pippin 3
Coxs Orange Pippin 4
Coxs Orange Pippin 5
Coxs Orange Pippin 6
Coxs Orange Pippin 7
Coxs Orange Pippin spur type
Frydeland Cox
Queen Cox 1
Queen Cox 2
Queen Cox 3
Queen Cox 4
Queen Cox 5
Red Cox
Cox 1
Cox 2
COX 4
Cox 5
UNKNOWN 6
UNKNOWN 3
UNKNOWN 4
Cox Self Fertile
UNID Blenheim Orange 2

POMKO_36 verschilt van de andere 3 aangeboden bomen en gelijkt eigenlijk op geen enkele boom in de lijst, want de kleinste genetische afstand met iedere andere boom is al 0,11

Bijlage 1

De volledige lijst met genetische afstanden van de 4 bomen met de publieke databank van Winfield et al. (2020)

Suprême de Perck

DNA analyse Suprême de Perck

E. Suprême de Perck: vergelijking met andere rassen

Er wordt een lijst opgesomd van appelen waaraan de DNA analyse van staal POMKO2021/20 en POMKO2021/21 gelijken maar niet identiek zijn.

We zetten deze even op een rijtje en vermelden er hun ontstaansjaar bij. De vernoemde lijst betreft nagenoeg allen appelen die het resultaat zijn van mutatie met Delicious of Red Delicious of één van hun nakomelingen.

- Starkspur Supreme patent genomen in 1960
- Oregon Spur patent genomen in 1968
- Averdal mutant van Red Delicious (Red Delicious ontstaan in 1872 met meer dan 50 mutanten)
- Hared patent genomen in 1958, door Stark Brothers Stark Brothers Nurseries and Orchards Company (Louisiana, MO)
- Lancraig
- Richared Delicious 1915
- Starking 1921
- Starkrimson 1956

Suprême de Perck

DNA analyse Suprême de Perck

F. Suprême de Perck: conclusie

- 1) Omdat de plantkenmerken van de teruggevonden laagstammige fruitbomen in sterke mate overeenkomen met de kenmerken uit de rasbeschrijving van Suprême de Perck in een artikel uit 1892;
- 2) Omdat genetisch onderzoek (DNA analyse) geen identieke appelrassen als resultaat biedt;
- 3) Omdat de niet identieke, maar gelijkende appelrassen uit de uitvoerige lijst in het analyserapport allen jongere vruchten zijn en andere vruchten zijn dan Suprême de Perck;
- 4) Omdat uit het genetisch onderzoek blijkt dat de bladstalen van de vermoedelijke Suprême de Perck niet identiek zijn aan de bladstalen van Gloster;

Kunnen we met een grote kans aannemen dat de teruggevonden laagstammige fruitbomen van het appelras Suprême de Perck zijn.

Suprême de Perck

DNA analyse Suprême de Perck

F. Suprême de Perck: conclusie

- 1) Omdat de plantkenmerken van de teruggevonden laagstammige fruitbomen in sterke mate overeenkomen met de kenmerken uit de rasbeschrijving van Suprême de Perck in een artikel uit 1892;
- 2) Omdat genetisch onderzoek (DNA analyse) geen identieke appelrassen als resultaat biedt;
- 3) Omdat de niet identieke, maar gelijkende appelrassen uit de uitvoerige lijst in het analyserapport allen jongere vruchten zijn en andere vruchten zijn dan Suprême de Perck;
- 4) Omdat uit het genetisch onderzoek blijkt dat de bladstalen van de vermoedelijke Suprême de Perck niet identiek zijn aan de bladstalen van Gloster;

Kunnen we met een grote kans aannemen dat de teruggevonden laagstammige fruitbomen van het appelras Suprême de Perck zijn.

Suprême de Perck

Dieter Dewitte van Pomko

Na 150 jaar groeit oude appelsoort Suprême de Perck opnieuw in Perk

In Perk bij Steenokkerzeel groeit opnieuw een appelboom met de appelsoort Suprême de Perck. Het oude appelras groeide 150 jaar geleden in de gemeente en na een lange zoektocht werd die teruggevonden in het West-Vlaamse Kortrijk.

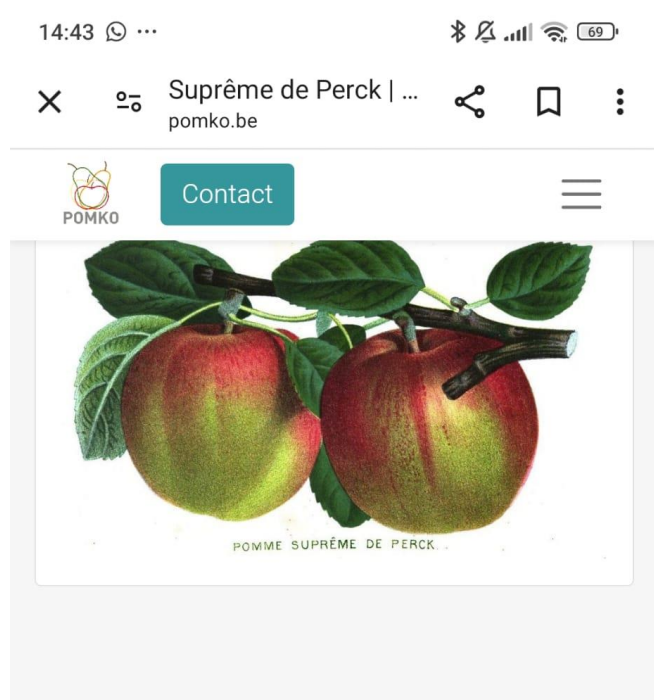

Op woensdag 15 november 2023 vond in Perk (deelgemeente van Steenokkerzeel) het persmoment plaats ter ere van de aanplant van de teruggevonden Suprême de Perck. Na 150 jaar groeit oude appelsoort Suprême de Perck opnieuw in Perk.

<https://www.pomko.be/supreme-de-perck>

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/11/16/na-150-jaar-groeit-oude-appelsoort-supreme-de-perck-opnieuw-in-p/>

Suprême de Perck

Via een eerste snelle zoektocht op het internet werd de link gelegd met Kortrijks Pomoloog Victor Hage (20-04-1827 – 30-10-1907). Een gepassioneerd fruitliefhebber - pomoloog waar buiten het gegeven dat hij in de omgeving van Kortrijk een uitgebreide fruittuin bezat, een aantal artikelen en een boek schreef, weinig tot niets van bekend is. Ter info: in Kortrijk loopt in samenwerking met Pomko een project om deze pomoloog alle eer aan te doen.

Een weergave van correspondentie onder tijdgenoot-pomologen via verschillende artikelen in het tijdschrift 'Bulletins d' Arboriculture de culture Potagère et de Floriculture' leert ons dat de appel 'Suprême de Perck' gecreëerd werd in Perk. Het

Suprême de Perck

Sint-Michielspeer

Sint-Michielspeer

Sint-Michielspeer

Zoeken in catalogus

Stijn Streuvels en de perentaart

Sint-Michielspeer

geleden. Toen werd de perentaart met specerijen niet aangezien als een volks gebak, maar als een gebak dat de tafel op edele banketten en bruiloften mocht sieren. In de jaren zestig van de twintigste eeuw bleek uit een onderzoekje bij lokale bakkers dat de Avelgemse perentaart gemaakt werd met onrijpe peren die door de wind waren afgerukt. In diezelfde jaren zestig bakte men de in vergetelheid geraakte perentaart ter ere van Streuvels' 95ste verjaardag. De taart is vanaf dat moment met hem verbonden – niet met Streuvels als bakker maar als gelauwerde Avelgemse schrijver.

Het perenras dat door Avelgemnaars genoemd wordt is de 'Kiesmadam'. Deze soort bleek echter onvindbaar. Met de hulp van de Nationale Boomgaardenstichting heb ik ontdekt dat er wel een 18de-eeuwse peer bestond die 'Cuisse Madame' heette, waar in de volksmond 'Kiesmadam' van zal zijn gemaakt. Met de naam kon ik vervolgens de peer terugvinden in een 18de-eeuws boek over peren en appelen – met een afbeelding!

6

Sint-Michielspeer

De Cuisse Madame-peer heeft de Boomgaardenstichting echter niet als moederboom in de collectie. Als er dus ergens nog een Cuisse Madame te vinden is, zal dat een vergeten boom zijn. Wie weet is de peer nog ergens in een tuin in Avelgem te vinden.

Het maken van de taart volgens het oude recept vereist zoals gezegd onrijpe peren, maar het lukt ook wel met harde peren, zoals bakkers die ook nu gebruiken. Afgefallen onrijpe peren worden immers niet verkocht door de kwekers, wist een Avelgemse bakker me te vertellen. Te duur om ze te rapen dus laten de boeren ze maar liggen en rotten. Heeft u een perenboom in de tuin, dan hebt u geluk.

M. Mortillet, cette poire aurait été trouvée près Châteauneuf, dans le domaine des Esperonnois. — Fruit gros et très-gros, chair fondante, juteuse, sucrée, de première qualité; maturité novembre, à cultiver sur coignassier, pyramide; fertile.

36. Beurré de Marcke (*Baron de Béthune, première production, — 1874*). — Fruit moyen, chair très-fine, fondante, très-juteuse, sucrée, légèrement parfumée, de toute première qualité; maturité novembre et décembre; pyramide, très-fertile en plein vent, l'une des meilleurs poires connues; nouveauté très-recommandable.

37. Beurré Bachelier (*Bachelier*). — Fruit gros, chair fine, fondante, juteuse, de première qualité; maturité novembre et décembre, à cultiver sur franc, pyramide; fertile.

38. Philippe Delfosse (*Grégoire Nélis, — 1845*). — Admis par le congrès pomologique sous le nom de **Beurré Delfosse**. Fruit moyen, chair très-fine, fondante, très-sucrée,

Victor Hage

fine, beurrée, mi-fondante, sucrée, un peu pierreuse au centre, de première qualité; maturité décembre-janvier; à cultiver sur franc ou sur coignassier, espalier; assez fertile.

57. Beurré de Courtrai (*Verhulst, première production en 1871*). — Fruit assez gros, chair fine, fondante, juteuse, sucrée, de première qualité; cette poire cultivée sur franc en plein vent, comme le pied-mère, mûrit en décembre et janvier, elle est très-bonne et très-fertile; cultivée sur coignassier en pyramide, la chair est ferme, serrée, juteuse, sucrée et se conserve jusqu'en avril et mai; précieux fruit pour la saison, nouveauté très-recommandable, mérite d'être cultivé par tous les amateurs de poires tardives.

Victor Hage

Pompelpeer

Afbeelding genomen op 16/01/2021

Granny Smith

**“WAT WE VAN ONZE VOORoudERS KREGEN AAN ONZE
(KLEIN)KINDEREN DOORGEVEN”**

BEDANKT!

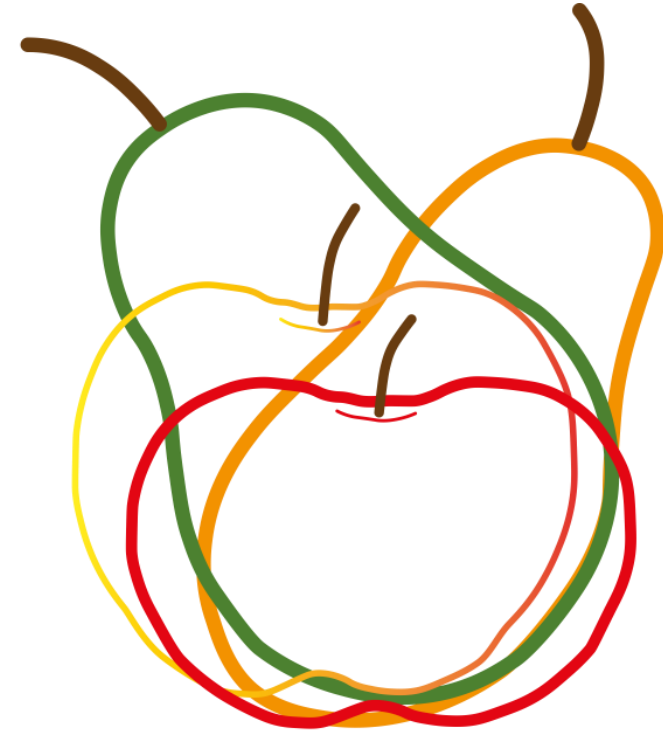
Pomologisch Kollektief (POMKO vzw)

Afdeling Wevelgem
Nieuwstraat 135
8560 Wevelgem

Afdeling Zemst
Bos Van Aa 1
1980 Zemst

www.pomko.be
info@pomko.be

Dieter: 0479 44 54 51
Jeroen: 0486 51 12 10
Paul-Emile : 0496 38 97 22

POMKO

Pomologisch Kollektief

www.pomko.be | info@pomko.be

DE DRIE PIJLERS VAN POMKO

Pomologisch Kollektief (Pomko) - Erfgoedbewaarders van appel en peer.

Pomologie betekent in het Nederlands 'oofstkunde'. Een ongekend woord voor de leer van het fruit. Kollektief is geschreven volgens oude spelling om te benadrukken dat het bij Pomko om erfgoed gaat. Het woord zelf duidt op het feit dat we tal van samenwerkingsverbanden nastreven. Samengevoegd komen we tot Pomko.

Pomko schrijft fruitkundige cultuurhistorische verhalen waarin het zoeken, borgen en bewaren van het erfgoed omtrent oude fruitrassen centraal staat. Dit doen we door het aanplanten van boomgaarden met een rijk fruitkundig verhaal. Via gedreven onderzoek naar oude fruitrassen en het herontdekken van oude fruitrassen slagen we er in om niet alleen boeiende boomgaardprojecten aan te leggen, collecties te bewaren en te verruimen, maar evenzeer is het de bedoeling om de pomologie naar een nieuw niveau te tillen met een focus op wetenschappelijke onderbouw en geavanceerde digitalisatie ("pomologie van de 21ste eeuw"). (**Pijler DETERMINATIE & CULTUURHISTORISCH ONDERZOEK**)

De boomgaardprojecten ontstaan vanuit het veldwerk dat verricht wordt binnen het fruitkundig cultuurhistorisch onderzoek. Het boomgaardproject wordt van A tot Z uitgerold door Pomko. Door middel van een eigen mini-kwekerij slagen we er in om niet alledaagse fruitrassen opnieuw aan te planten binnen bijzondere boomgaardverhalen. De boomgaardprojecten van Pomko kunnen alle kanten op. Een collectieboomgaard, een thematische boomgaard tot het reconstrueren van een oorspronkelijke aanplant uit pakweg 1810 of tot het tot leven brengen van een pomologisch boek of naslagwerk... Niet zomaar boomgaarden dus, maar altijd boomgaarden met een sterk, lokaal verankerd en erfgoedkundig verhaal. (**Pijler ATELIER**)

Wat we van onze voorouders meekregen doorgeven aan onze (klein)kinderen. Wat Pomko, leert, ervaart, boeit, ruikt, proeft,... willen we ook doorgeven aan onze toekomstige generaties. Dat ook zij nog lange tijd snel en op een hedendaagse (lees digitale) manier toegang krijgen tot het rijke fruitkundig verleden dat in België in de 18de en 19de eeuw zo centraal stond. De manier waarop wij de "beleving" brengen kan verschillende vormen aannemen: informatieoverdracht via boomgaardrondleidingen, snoei- en entlessen, digitale tools, proefmomenten, voordrachten, boomgaardfeesten, congressen,... (**Pijler BELEVING**)

LEVEND ERFGOED STAAT CENTRAAL IN ALLES WAT WE DOEN, DAAR GAAN WE PROACTIEF NAAR OP ZOEK

OP ZOEK NAAR STREEKEIGEN FRUITBOMEN

<https://youtu.be/YoQZcx8Au4M>

WAT IS ERFGOED? (BIJDRAGE VAN DIETER DEWITTE)

<https://youtu.be/oiYWuDst77A>

WAT DOET EEN WEVELGEMSE PEER IN EEN AALBEEKSE TAART?
(PODCAST MET DIETER DEWITTE)

<https://www.leiedal.be/erfgoedmysteries/aflevering1>

POMKO WEBSITE

<https://www.pomko.be>

POMKO FACEBOOK

<https://www.facebook.com/pomkovzw>

< HET ULTIEME DOEL: “WAT WE VAN ONZE VOORoudERS Kregen, Aan onze kinderen DOORGEVEN”